

دستورالعمل گزارش عملیات و معاملات مشکوک در بازار سرمایه

(مصوب ۱۳۹۰/۰۷/۱۹ شورای عالی مبارزه با پولشویی)

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و نیز فراهم آوردن تمهیدات لازم برای اجرای بند ج از ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی) و فصل دوم آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۰۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین‌نامه‌های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی، «دستورالعمل گزارش عملیات و معاملات مشکوک در بازار سرمایه» به شرح زیر ابلاغ می‌شود:

ماده ۱: علاوه بر تعاریف مندرج در ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب آذرماه ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی، اصطلاحات و عبارات دیگر به کار رفته در این دستورالعمل به شرح زیر تعریف می‌شوند:

۱-۱- **قانون:** قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۰۲

۱-۲- **آیین‌نامه:** آیین‌نامه اجرایی قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۸/۰۹/۱۴ و اصلاحات بعدی آن.

۱-۳- **سازمان:** سازمان بورس و اوراق بهادار.

۱-۴- **واحد اطلاعات مالی:** واحدی ملی، متمرکز و مستقل که مسوولیت دریافت، تجزیه و تحلیل و ارجاع گزارش‌های معاملات مشکوک به مراجع ذی‌ربط را به عهده دارد (به شرح مذکور در ماده ۳۸ آیین‌نامه).

۱-۵- **واحد مبارزه با پولشویی سازمان:** واحدی است مستقر در سازمان که به عنوان متولی مبارزه با پولشویی، عهده‌دار تکالیف مقرر در مواد ۱۸ و ۱۹ آیین‌نامه می‌باشد.

۱-۶- **اشخاص تحت نظارت:** بورس‌ها، بازارهای خارج از بورس، کانون‌ها، شرکت سپرده‌گذاری مرکزی و تسویه وجوه اوراق بهادار و نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار که مجوز تاسیس یا فعالیت خود را از شورای عالی بورس و اوراق بهادار یا سازمان دریافت نموده و تحت نظارت سازمان فعالیت می‌کنند.

تبصره: ناشران اوراق بهادار در ارایه هرگونه خدمات مربوط به اوراق بهادار برای مشتریان جز اشخاص تحت نظارت محسوب می‌شوند.

۱-۷- **مشتری:** شخصی که برای دریافت خدمات موضوع فعالیت یکی از اشخاص تحت نظارت، به وی مراجعه می‌نماید.

۸-۱- **کد معاملاتی:** شناسه منحصر به فردی است که هر شخص برای ثبت مالکیت اوراق بهادار یا معامله ابزارهای مالی یا کالاهای مورد معامله در بازار سرمایه باید اخذ نماید.

۹-۱- **معاملات و عملیات مشکوک:** معاملات و عملیاتی که اشخاص با در دست داشتن اطلاعات و یا قراین و شواهد منطقی ظن پیدا کنند که این عملیات و معاملات به منظور پولشویی و یا تامین مالی تروریسم انجام می‌شود.

تبصره: قراین و شواهد منطقی عبارت از شرایط و مقتضیاتی است که یک انسان متعارف را در مورد منشا مال، سرمایه‌گذاری، سپرده‌گذاری یا سایر عملیات یک شخص (حقیقی، حقوقی) به شک و تردید می‌اندازد.

۱۰-۱- **سامانه جمع‌آوری معاملات مشکوک:** سامانه‌ای است مستقر در واحد اطلاعات مالی که به منظور جمع‌آوری گزارش‌های معاملات مشکوک به پولشویی و تامین مالی تروریسم و اطلاعات مربوط به آن‌ها از سازمان‌های مشمول قانون، طراحی و راه اندازی شده است.

۱۱-۱- **پرونده اطلاعات مشتری:** اطلاعات در مورد مشتری که هنگام شناسایی و در حین فعالیت وی توسط اشخاص تحت نظارت جمع‌آوری یا تکمیل می‌شود.

ماده ۲: تمامی کارکنان شاغل در اشخاص تحت نظارت موظفند در صورت مشاهده معاملات و عملیات مشکوک به استناد ماده ۲۵ آیین نامه بدون اطلاع مشتری در اسرع وقت مراتب را به مسوول مبارزه با پولشویی در اشخاص تحت نظارت به نحو مقتضی منعکس نمایند. مسوول مورد نظر موظف است در همان روز کاری مراتب را از طریق که واحد مبارزه با پولشویی سازمان تعیین می‌نماید، به آن واحد انعکاس دهد. واحد مبارزه با پولشویی سازمان نیز موظف است نسبت به ارسال کلیه گزارش‌های واصله از طریق سامانه جمع‌آوری معاملات مشکوک حداکثر ظرف یک روز کاری به واحد اطلاعات مالی اقدام نماید.

تبصره ۱: در صورتی که اشخاص تحت نظارت فاقد مسوول مبارزه با پولشویی باشند، مدیر آن واحد مسوولیت اجرای این ماده را به عهده دارد.

تبصره ۲: فهرست معیارهای معاملات و عملیات مشکوک توسط واحد اطلاعات مالی تهیه و به‌روز می‌شود. واحد مبارزه با پولشویی سازمان موظف است نسبت به اطلاع رسانی مناسب در خصوص آخرین نسخه این معیارها به اشخاص تحت نظارت اقدام نماید.

تبصره ۳: تشخیص متصدیان اجرایی در اشخاص تحت نظارت مبنی بر انجام عملیات و معاملات مشکوک، در درجه نخست اهمیت قرار دارد و معیارهای ارائه شده صرفاً بخشی از این معیارها را در بر می‌گیرد.

ماده ۳: ارسال گزارش معاملات و عملیات مشکوک و نیز سایر گزارش‌هایی که اشخاص تحت نظارت موظف به ارسال آن به واحد مبارزه با پولشویی سازمان هستند، بیانگر هیچ گونه اتهامی به افراد نبوده و اعلام آن به مراجع مذکور، افشای اسرار شخصی محسوب نمی‌گردد و در نتیجه هیچ اتهامی از این بابت متوجه گزارش‌دهندگان نخواهد بود.

ماده ۴: اشخاص تحت نظارت باید در چارچوب مقررات مربوط رویه‌های قابل اتکایی را جهت اقدامات مرتبط با کشف عملیات و معاملات مشکوک و گزارش‌دهی آن توسط کارکنان خود تدوین و پس از تایید واحد مبارزه با پولشویی سازمان طی بخشنامه‌ای به کلیه کارکنان ابلاغ نمایند.

تبصره: اطمینان از حسن اجرای رویه‌های کشف موارد مشکوک و همچنین بررسی، ارزیابی و در صورت نیاز بازبینی فرایندهای شناسایی و کشف موارد مشکوک به عهده واحد مبارزه با پولشویی سازمان می‌باشد.

ماده ۵: افشای مفاد گزارش معاملات و عملیات مشکوک به پولشویی، تحت هر عنوان به غیر از مراجع ذیصلاح ممنوع است و با متخلفان برابر قانون رفتار خواهد شد.

ماده ۶: آن دسته از کارکنان اشخاص تحت نظارت که تکالیف قانونی رسماً به آنها ابلاغ شده است در خصوص وظایف موضوع مقررات مبارزه با پولشویی از لحاظ اداری شخصاً مسوول می‌باشند.

ماده ۷: مسوولین مبارزه با پولشویی در اشخاص تحت نظارت موظف هستند علاوه بر ارسال گزارش معاملات و عملیات مشکوک (گزارش‌های معمول)، با استفاده از روش‌هایی مانند تطبیق اطلاعات با یکدیگر نسبت به کشف معاملات و عملیات مشکوک اقدام و مراتب را به واحد مبارزه با پولشویی سازمان گزارش نمایند.

ماده ۸: در صورت ظن به عملیات پولشویی ارایه گزارش به سایر مراجع، رافع مسوولیت گزارش‌دهی معاملات و عملیات مشکوک به واحد مبارزه با پولشویی سازمان نمی‌باشد.

ماده ۹: واحد مبارزه با پولشویی سازمان موظف است علاوه بر گزارش‌های موضوع ماده ۲ با به کارگیری ابزارهای سیستمی نسبت به کشف معاملات و عملیات مشکوک از طریق پردازش اطلاعات موجود اقدام نماید و مراتب را به اطلاع واحد اطلاعات مالی برساند.

ماده ۱۰: چنانچه در گزارشی غیر از گزارش معاملات و عملیات مشکوک، ظن به پولشویی نیز موجود باشد، لازم است علاوه بر ارایه گزارش مذکور؛ گزارش معاملات مشکوک نیز تهیه و به واحد مبارزه با پولشویی سازمان ارسال شود.

ماده ۱۱: مسوول واحد مبارزه با پولشویی که توسط اشخاص تحت نظارت رسماً به سازمان معرفی شده است در خصوص معاملات و عملیات مشکوک وظایف و مسوولیت‌هایی بر عهده دارد که شامل موارد زیر می‌باشد:

الف- آموزش کارکنان اشخاص تحت نظارت

ب- اطمینان از حسن اجرای رویه‌های کشف موارد مشکوک

ج- نظارت بر استقرار سیستم‌های کنترل داخلی و اجرای صحیح آن

د- بررسی، ارزیابی و در صورت نیاز بازبینی فرایندهای شناسایی و اطمینان از قابل اتکا بودن این فرآیندها

ه- ارجاع معاملات و عملیات مشکوک به واحد مبارزه با پولشویی سازمان

و- ارایه پیشنهاد به واحد مبارزه با پولشویی سازمان.

ماده ۱۲: به منظور اجرای صحیح مفاد این دستورالعمل، لازم است واحد مبارزه با پولشویی سازمان در سطح سازمان و واحدهای مبارزه با پولشویی اشخاص تحت نظارت در حوزه مربوطه از اختیارات و دسترسی‌های کافی مانند دسترسی به پرونده اطلاعاتی مشتریان، سوابق معاملاتی و مالی آنان برخوردار بوده و در بررسی، اظهار نظر و ارسال گزارش استقلال داشته باشند.

ماده ۱۳: مسوولین مبارزه با پولشویی موظف هستند پس از دریافت شناسه کاربری سامانه جمع‌آوری گزارش معاملات مشکوک، نسبت به حفاظت از آن دقت لازم را داشته باشند. بدیهی است با توجه به محرمانه بودن اطلاعات این سامانه، در صورت افشا و هرگونه استفاده غیر مجاز با متخلفین برابر قانون رفتار می‌شود.

ماده ۱۴: مسوولین مبارزه با پولشویی موظف هستند با بررسی روزانه سامانه جمع‌آوری گزارش معاملات مشکوک، نسبت به پاسخگویی به استعلامات مندرج در آن در همان روز کاری اقدام و اطلاعات مورد نیاز را در قالب تعیین شده و از طریق سامانه مذکور ارسال نمایند.

ماده ۱۵: اشخاص تحت نظارت موظف هستند در اجرای این دستورالعمل برای کلیه کارکنان ذی‌ربط، آموزش‌های عمومی و برای کارکنان حوزه‌های تخصصی نیز آموزش‌های تخصصی مربوط را طراحی کرده، به اجرا در آورند. لازم است حضور کارکنان در دوره‌های مذکور در سوابق آموزشی آنان ثبت و نگهداری شود.

ماده ۱۶: این دستورالعمل برای تمامی شعب و نمایندگی اشخاص تحت نظارت لازم‌الاجرا می‌باشد. بدیهی است اشخاص تحت نظارت واقع در مناطق آزاد تجاری-صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی نیز از گستره شمول این دستورالعمل خارج نمی‌باشند.

این دستورالعمل در ۱۶ ماده و ۶ تبصره در دهمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۹۰/۰۷/۱۹ به تصویب رسید.